

Η κούκλα στο χώρο και στο χρόνο

- Με υλικά όπως ξύλα, κουρέλια, άχυρα έφτιαξε την κούκλα είδωλο, που την θεωρούσε ιερή και της απέδιδε μαγικές, υπερφυσικές δυνάμεις.
- Σε κάποιους λαούς η κούκλα –είδωλο , μετά την τελετουργική χρήση δινόταν στα παιδιά. Τέτοιου είδους κούκλες συναντάμε στην Αρχαία Ελλάδα(**πλαγγόνες πήλινες**, κούκλες με κινούμενα χέρια και πόδια) κ.α.

Κεφ. 13^ο Κούκλες κουκλοθέατρου

- Η κούκλα στο χώρο και στο χρόνο
- Η κούκλα του κουκλοθέατρου θεωρείται το πιο παλιό παιχνίδι- αντικείμενο του ανθρώπου.
- Στους προϊστορικούς χρόνους η χρήση της ήταν σε θρησκευτικές τελετές.
- Ο άνθρωπος μην μπορώντας να εξηγήσει όλα τα πράγματα και για να ξεπεράσει τους φόβους του έφτιαχνε ομοιώματα των θεών δίνοντας τους ανθρώπινη μορφή
- Αρχικά χαράζοντας πέτρες και αργότερα πλάθοντας τον πηλό.

Η κούκλα στο χώρο και στο χρόνο

- Κατά το μεσαίωνα , στη Δυτική Ευρώπη χρησιμοποιούνται οι κούκλες σε αναπαραστάσεις θρησκευτικών έργων με θέμα τη γέννηση και τα πάθη του Χριστού, στα προαύλια των εκκλησιών.
- Από αυτές τις θρησκευτικές αναπαραστάσεις θα πάρει και το όνομα για αυτού του είδους τις κούκλες **“Μαριονέττες”** (Μικρή Μαρία), απ το όνομα της Πανάγιας.

Η κούκλα στο χώρο και στο χρόνο

- Η κούκλα και η χρήση της γεννά το κουκλοθέατρο , το οποίο αποτελεί ένα είδος θεάτρου .
- Η ιδιαιτερότητα αυτού του θεατρικού είδους βρίσκεται στο γεγονός ότι ένας άνθρωπος δίνει ζωή και κινεί την κούκλα, η οποία αναπαριστά γεγονότα και καταστάσεις.
- Το κουκλοθέατρο από την εμφάνιση του απευθυνόταν στους μεγάλους .
- Με την εμφάνιση του κινηματογράφου αρχίζει να παρακμάζει και οι μόνοι που έμειναν πιστοί σε αυτό το είδος του θεάτρου είναι τα παιδιά, που κυρίως σε αυτά απευθύνεται πια το κουκλοθέατρο.

Η κούκλα στο χώρο και στο χρόνο

- Στην Ελλάδα το κουκλοθέατρο με τον ηρώα του το Φασουλή εμφανίζεται στη Ζάκυνθο.
- Ο πιο γνωστός κουκλοπαιχτής του Φασουλή στις αρχές του 20^{ου} αιώνα ήταν ο Κονιτσιωτής.
- Τα τελευταία χρόνια το κουκλοθέατρο παρουσιάζει μεγάλη άνθηση στην Ελλάδα.
- Η Ελλάδα είναι από το 1990 μέλος της Unima (Διεθνής Ένωση μαριονέττας και κουκλοθεάτρου), που στόχο έχει τη διάδοση της τέχνης του κουκλοθεάτρου.

Τύποι κούκλας

- Υπάρχουν διάφοροι τύποι κούκλας ανάλογα με τον τρόπο κατασκευής και χειρισμού τους.
- **Γαντοκουκλα**
- Ονομάζεται έτσι γιατί φοριέται στο χέρι σαν γάντι. Το κεφάλι αυτής της κούκλας μπορεί να είναι φτιαγμένο από διάφορα υλικά όπως ξύλο, πεπιεσμένο χαρτί, ύφασμα. Το σώμα αποτελείται από ένα υφασμάτινο σάκο- φόρεμα με μανίκια-τα χέρια της κούκλας.
- Το φόρεμα της κούκλας πρέπει να είναι μακρύ και φαρδύ για να μην φαίνονται ο καρπός του χεριού του χειρίστη.
- Η Γαντοκουκλα συνήθως δεν έχει πόδια.
- Οι κούκλες αυτές παίζονται από κάτω.
- Θέλει αρκετή εξάσκηση δαχτύλων για να μπορεί η κούκλα να κινείται πειστικά.
- Ένα μειονέκτημα είναι ότι είναι αναγκαστικά μικρού μεγέθους και έτσι δεν είναι ορατή από μακρινή απόσταση.
- Δεν είναι εύκολη για χειρισμό από μικρά παιδιά.

- Πλεονεκτήματα είναι ότι είναι γρήγορη και ευκίνητη.
- Ευκολία χειρίστη πάνω από μια κούκλα ταυτόχρονα

Τύποι κούκλας

- **Κούκλα με ξύλινο ραβδί Marota.**
- Κινείται με ξύλινο ραβδί που διαπερνά το σώμα και καταλήγει στο κεφάλι μέσα στο οποίο σφηνώνεται , όπως μας αποκαλύπτει και το όνομα της που σημαίνει σκήπτρο στο κεφάλι.
- Αρχικά χρησιμοποιήθηκε από τους γελωτοποιούς για να διασκεδάζουν οι βασιλιάδες.
- Το κεφάλι της είναι φτιαγμένο από ένα ξύλινο μπαλάκι είτε από φελιζον είτε από χαρτοπολτό.
- Μαροτες υπάρχουν πολλών ειδών. Υπαρχου Μαροτες με δυο σταθερά χέρια ή με ένα σταθερό χέρι
- Υπάρχουν Μαροτες που κινούν το ένα τους πόδι με βοηθητικό σύρμα ή ραβδί.

Κούκλα με ξύλινο ραβδί Marota

- **Πλεονεκτήματα:**

- ✓ Κατασκευάζεται εύκολα
- ✓ Παίζεται εύκολα
- ✓ Μεγάλο μέγεθος. Ορατή από μακριά

- **Μειονεκτήματα:**

- ✓ Απουσία ευκινησίας.

Μαριονέτες

- Ολόσωμες κούκλες με κινούμενα μέλη στα οποία η κίνηση δίνεται με νήματα.
- Κεφάλι φτιαγμένο από ξύλο, χαρτοπολτό, πηλό κ.α.
- Σώμα φτιαγμένο από ξύλο με αρθρώσεις , δέρμα, ύφασμα γεμισμένο με αφρολέξ, πηλό
- Η πιο απλή μαριονέτα μπορεί να έχει μέχρι και 9 νήματα, από ένα σε κάθε πόδι, χέρι, ώμο, αυτιά, για τις κινήσεις του κεφαλιού, καθώς και στη ράχη για να μπορεί να σκύβει.

Επίπεδες φιγούρες

- Πρόκειται για τρισδιάστατες κούκλες χωρίς όγκο.
- Φτιάχνονται από χαρτί ή χαρτόνι αλλά και ύφασμα κολλημένο σε χαρτόνι.
- Στερεώνονται σε ξυλαράκια ή σύρμα.
- Κατασκευάζονται εύκολα παίζονται εύκολα.
- Παίζονται από κάτω κρατώντας τα ξύλινα ή συρμάτινα υποστηρίγματα του.

Κούκλα Bunraku

- Ολόσωμες κούκλες σε μέγεθος 2/3 του φυσικού ανθρώπινου μεγέθους.
- Έχει 3 χείριστες , οι όποιοι βρίσκονται πίσω από την κούκλα και την κινούν μπροστά στο κοινό.
- Αυτές οι κούκλες χρησιμοποιούνται στο ιαπωνικό κουκλοθέατρο και η κατασκευή τους είναι περίτεχνη.

Γιγαντοκουκλα

- Είναι κούκλα ολόσωμη, πολύ μεγάλου μεγέθους που ξεπερνά το ανθρώπινο φυσικό μέγεθος.
- Είναι φτιαγμένη από χαρτοπολτό , ξύλο κ.α.
- Στηρίζεται σε ένα βάθρο ή επιφάνεια που από κάτω έχει προσαρμοσμένα ροδάκια και οι χείριστες κινούν την κούκλα από πίσω.

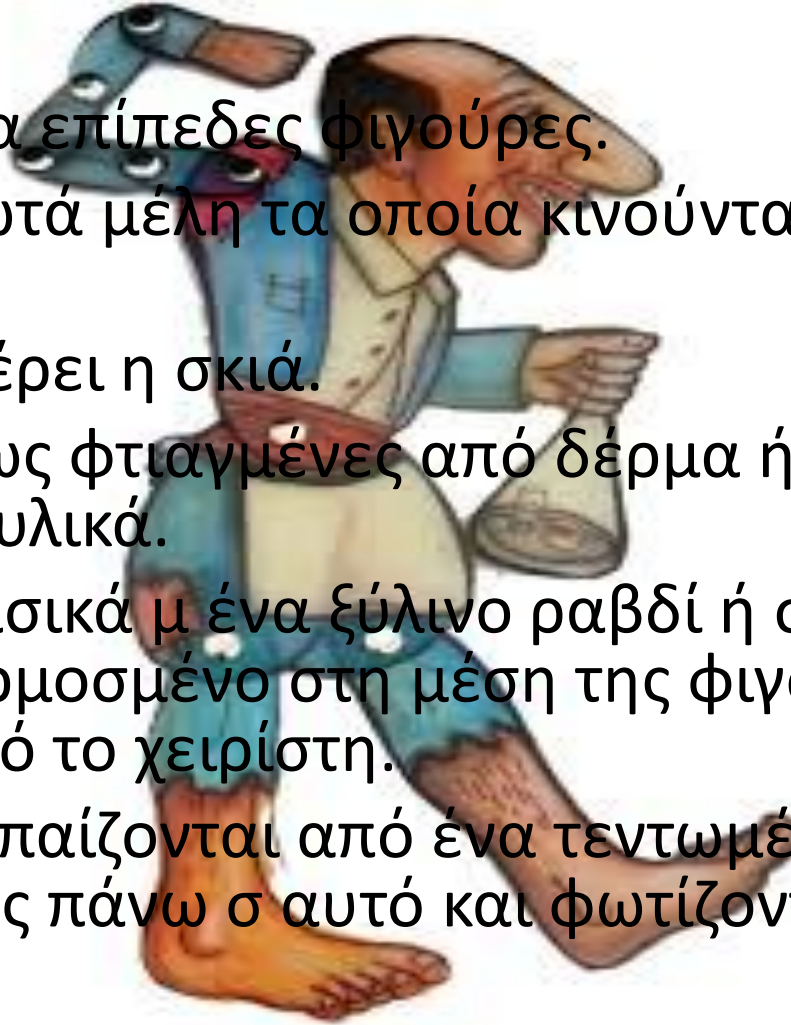
Δακτυλοκουκλα

- Κούκλα φτιαγμένη είτε από ύφασμα είτε από χαρτόνι ή χαρτί
- Προσαρμόζεται στο δάχτυλο του παίχτη από μια τρυπά που έχει στο κάτω μέρος της.
- Φτιάχνεται εύκολα.
- Η κούκλα κινείται με την κίνηση του δακτύλου.

Φιγούρες του θεάτρου σκιών

- Πρόκειται για επίπεδες φιγούρες.
- Έχουν αρθρωτά μέλη τα οποία κινούνται με ξυλαράκια ή σύρματα.
- Μας ενδιαφέρει η σκιά.
- Είναι συνήθως φτιαγμένες από δέρμα ή άλλα διάφανη ή αδιαφανή υλικά.
- Κινούνται βασικά με ένα ξύλινο ραβδί ή σύρμα που είναι προσαρμοσμένο στη μέση της φιγούρας και κρατιέται από το χειρίστη.
- Οι φιγούρες παίζονται από ένα τεντωμένο λευκό πανί ακουμπώντας πάνω σ αυτό και φωτίζονται από πίσω.

Κατασκευή διαφόρων τύπων κούκλας κουκλοθέατρου

- Το σώμα μας μπορεί να γίνει όλο μια κούκλα.
- Η πρώτη κούκλα είναι το χέρι μας . Η παλάμη μπορεί να μεταμορφωθεί σε πρόσωπο.
- Το κάθε δάκτυλο μας μπορεί να γίνει ένα ξεχωριστό πρόσωπο.
- Τα δυο μας χέρια μπορούν να γίνουν πουλιά, ψάρια
κα
- Ολόκληρο το χέρι μας, από τον αγκώνα και κάτω μπορεί να μεταμορφωθεί σε φίδι.
- Το στομάχι μας και η κοιλιά μας γίνονται μια κούκλα.

Κατασκευή διαφόρων τύπων κούκλας κουκλοθέατρου

- Αυτές οι μεταμορφώσεις των μελών του σώματος μας είναι πολύ διασκεδαστικές , ενθουσιάζουν τα παιδιά και τα παροτρύνουν να εκφράζουν συνεχώς πρωτότυπες ιδέες καλλιεργώντας του τη δημιουργική σκέψη.
- **Με τις παραπάνω δραστηριότητες τα παιδιά:**
 - ✓ Καλλιεργούν την προσωπική τους κίνηση,
 - ✓ Εξασκούν τους λεπτούς τους χειρισμούς,
 - ✓ Εκφράζονται,
 - ✓ Διευκολύνεται η σωματογνωσια,
 - ✓ Πειραματίζονται,
 - ✓ Εκφράζονται ελεύθερα.
- **Κούκλες μπορούμε να κάνουμε με :**
 - ✓ Φρούτα και λαχανικά
 - ✓ Άχρηστα υλικά